

raadene efterhaanden maatte være tilbøjelige til at træffe denne Forholdsregel, at Fæstemandsinstitutionen i Tidens Løb meget godt kan udvides til det hele Land. Naar der derfor nu foreslaas, at dette ikke skal være overladt til Amtsraadene, men at Institutionen skal udvides til hele Landet, da mener jeg vel, at man kan sige, at det er ikke nogen saa overordentlig stor principiel Forskjel, der der er Spørgsmaal om. Jeg skal i Anledning af nogle Ytringer, der fremkom fra en anden eret Landskingsmand (S. Anderfen), minde om, hvad der egentlig er Grunden til denne Bestemmelse om Væltet omkring Kjøbstæderne. Naar der staar i Lovforslaget, at i Kjøbstæderne og i et Vælte af en Mil's Brede omkring Kjøbstæder maa der ikke være uautoriserede Fæstemænd, saa er det ganske simpelt foranlediget derved, at man gik ud fra, at, naar man blot forbød uautoriserede Fæstemænd at være i Kjøbstæderne, men slet ikke forbød dem at være paa Landet, om endog saa noksaa nær ved Kjøbstaden, vilde Følgen deraf let kunne blive, at det hele Forbud kunde omgaaes, thi saa vilde disse uautoriserede Personer, som ønskede at drive Fæstemandsforretninger i Kjøbstæder, meget let kunne finde et eller andet Sted paa Landjurisdiktionens Grund tæt udenfor Kjøbstaden, hvor de kunde ned sætte sig og saaledes ligefrem omgaa Loven. Derfor har man ment, at der burde være en saadan Bestemmelse om, at de ikke maatte komme Kjøbstaden paa 1 Mil nær. Det er naturligvis en Skjønssag, om man vil sætte en Mil eller en anden Afstand, men man har valgt en Mil, og det har hidtil ikke mødt nogen Modstand paa de Steder, hvor denne Sag hidtil har været behandlet. Det er derimod ikke Tanken, at man derved vilde sikkre Kjøbstædernes Fæstemænd mod Konkurrence fra Landets Side. Jeg for min Part synes, at Spørgsmaalet, om man vil gaa ind paa en Udvidelse af Fæstemandsinstitutionen til Landet eller ikke, nærmest maa afgjøres efter det Skjøn, Enhver især kan have om, hvorvidt en saadan Foranstaltning vil være nyttig, og hvorvidt der kunde være nogen Trang til den. Jeg kan ikke — det ligger i Sagens Natur — tilegne mig nogen bestemt Dom om, hvorvidt der faktisk udenfor Kjøbstæderne, altsaa paa Landet, drives saadanne Misbrug med Fæstemandsinstitutionen som de, der have foranlediget Omsæt om at kunne sætte Fæstemændene under Kontrol i Kjøbstæderne. Det, det kommer an paa, er, om man tror, at der er Fare for, at der paa Landet vil blive drevet eller allerede er blevet drevet lignende Misbrug af de Folk, der befatte sig med at være Mellemmænd ved Lyenders Antagelse, som de, der nu finde Sted i Kjøbstæderne. Hvis man mener, at der paa Landet overhovedet er saa Faar — og mange Steder i Riget maatte slet ingen, — der befatte sig med at være Mellemmænd i Henseende til Lyenders Antagelse, vilde jeg finde det naturligt, at man

kom til det Resultat, at der ikke er nogen Grund til at gaa ind paa en saadan Udvidelse; men skulde man derimod have høstet den Erfaring, at disse Misbrug ikke ere saa sjældne paa Landet, og at det begynder at blive Mode, at der ned sætter sig Folk paa Landet for at være Mellemmænd mellem Gusbond og Lyende, saa forekommer det mig, at man nok kunde være tilbøjelig til at gaa ind paa denne Udbring. Som sagt, jeg henstiller til Thinget, hvad det i den Henseende maatte beslutte. Jeg tør ikke selv paastaa, at jeg har nogen bestemt Overbevisning om, hvorvidt Forholdene udenfor Kjøbstæderne ere saaledes, at det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at udvide Fæstemandsinstitutionen dertil; men jeg synes ikke, at man i hele dette Spørgsmaal kan se Noget af nogen særdeles Vigtighed. Med Hensyn til Ansættelsen af Fæstemænd maa jeg ligeledes gjøre opmærksom paa, at Lovforslaget jo gaar ud paa, at Politimesteren ansætter dem, og det er jo ogsaa efter Lovforslaget saaledes, at Politimesteren skulde ansætte dem paa Landet, hvor Amtsraadet beslutter, at Fæstemandsinstitutionen skal finde Sted; altsaa selv om Amtsraadet tager den Beslutning, at der skal være disse autoriserede Fæstemænd i Amtsraads kredse, saa er det Lovforslagets Mening, at Politimesteren skal ansætte dem ogsaa der ligesaa som i Kjøbstæderne, og jeg synes ikke, man kan sige, at, naar man skulde udvide Fæstemandsinstitutionen til Landet, saa maatte det ogsaa naturligt have til Følge, at Udnevnelseretten skulde gaa over til Amtsraadet. Det forekommer mig, at Spørgsmaalet, om Udnevnelseretten skal være hos den Ene eller hos den Anden, maa bedømmes for sig selv. Nu er der jo ogsaa enkelte Talere, som have ment, at det overhovedet ikke var hensigtsmæssigt nogetsteds at henlægge Udnevnelseretten til Politimesteren, og andre som have ment, at det i ethvert Tilfælde var det Rigtigste, at den var helt og udelukkende enten det ene eller det andet Sted. Jeg skal dog bemærke, at jeg kan ikke gaa ind paa nogen af disse Opfattelser. Jeg tror for det Første ikke, at man kan sige, at Ansvaret er delt paa nogen betænkelig Maade, fordi de kommunale Raad have Indstillingsretten, og jeg kan ikke paa nogen Maade være enig i de Udtalelser, der ere faldne om, at denne Ansvarets Deling skulde svække Ansvaret og skulde fra den Side betragtet have stor Fare, eller at det skulde være særdeles vanstelig for de Paagjældende at træffe deres Valg, fordi der er en saadan Indstillingsret, thi det maa vi huske paa, at det er Tilfældet i mange Forhold. Der er jo næsten ingen høiere Autoritet, som ikke er i det Tilfælde, at den tidt skal foretage en Udnevnelseretten efter en Indstilling af Andre. Det er Noget, der gaar igjennem vor hele Statsforvaltning, og som ingenlunde er særligt for dette Forhold. Det er jo hvert Dieblil Tilfælde, at en Mand skal foretage en Udnevnelseretten i Hensid